

กลไกพุทธวิธีและนวัตกรรมทางสังคมในการจัดการความขัดแย้ง
ทางการเมืองไทยร่วมสมัย*

BUDDHIST MECHANISMS AND SOCIAL INNOVATIONS IN MANAGING
CONTEMPORARY THAI POLITICAL CONFLICT

พระวชิรวิทย์ วชิรญาโน (ตากลา), ธัญสุดา วงศ์ไพบูลย์,
นภดล ทินวัง, พัชรินญา ฟองจินตา

PhraWachirawit Wachirayano (Takla), Thansuda Wongjaibud,
Noppadol Tinwang, Patchareeya Fongchanta

นักวิชาการอิสระ

Independent Academic

Corresponding Author E-mail: wachirawit.takla@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งนำเสนอแนวทางการใช้กลไกพุทธวิธีและนวัตกรรมทางสังคม เพื่อจัดการความขัดแย้งทางการเมืองไทยร่วมสมัย ในบริบทที่ประเทศไทยกำลังเปลี่ยนผ่านสู่การเมืองสมัยใหม่ภายใต้อิทธิพลของโลกตะวันตก โดยเฉพาะอุดมการณ์เสรีประชาธิปไตย ซึ่งสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ให้ประชาชนตื่นตัวและตระหนักถึงสิทธิทางการเมืองมากขึ้น การเปลี่ยนผ่านดังกล่าวนำมาซึ่งความท้าทายต่อโครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย มีพระพุทธศาสนา ทำหน้าที่หล่อหลอมวิถีชีวิต จริยธรรม และความรู้สึกร่วมทางวัฒนธรรมของประชาชนซึ่งพระพุทธศาสนามีได้จำกัดอยู่เพียงมิติทางศีลธรรม แต่ยังมีบทบาทเชิงโครงสร้างในการกำหนดทัศนคติ ค่านิยม และความสัมพันธ์ทางสังคม รวมถึงการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม กลไกพุทธวิธี เช่น อธิกรณสมณะและสันติวิธีทางพระพุทธศาสนา การจัดการความขัดแย้งทางการเมืองไทยร่วมสมัยต้องอาศัยทั้งกลไกพุทธวิธีที่นำหลักธรรมมาเป็นกระบวนการปฏิบัติ เช่น อธิกรณสมณะ สัมมาวาจา และพรหมวิหาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจ ควบคู่กับ นวัตกรรมทางสังคมที่เปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมผ่านสื่อดิจิทัลและกิจกรรมใหม่ ๆ แตกต่างจากอดีตที่พึ่งพาอำนาจรัฐเพียงอย่างเดียว การใช้หลักธรรมในการบริหารความขัดแย้งจึงเป็นการสื่อสารด้วยเมตตาและเหตุผลแทนการบังคับ เมื่อบูรณาการเข้ากับนวัตกรรมทางสังคมที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน จะช่วยสร้างกระบวนการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองไทยร่วมสมัยอย่างสันติและยั่งยืน การผสมผสานองค์ความรู้

* Received March 28, 2026; Revised April 21, 2026; Accepted April 28, 2026

ทางพระพุทธศาสนากับแนวคิดประชาธิปไตยเสรีนิยมจึงเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างสมดุลระหว่างความเป็นไทยกับการเมืองสมัยใหม่ อันนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมและจริยธรรม พร้อมทั้งเป็นพลังสร้างสรรค์สังคมที่ลดความเหลื่อมล้ำและเสริมสร้างความสมานฉันท์ในชาติ

คำสำคัญ: กลไกพุทธวิธี; นวัตกรรมทางสังคม; การจัดการความขัดแย้ง; การเมืองไทยร่วมสมัย

Abstract

The Integration of Buddhist Mechanisms and Social Innovation for Contemporary Thai Political Conflict Management This academic article aims to present an approach to utilizing Buddhist mechanisms and social innovations to manage contemporary Thai political conflicts. This occurs within the context of Thailand's transition toward modern politics under Western influence - specifically, the ideology of liberal democracy, which has established a new paradigm that increases public political awareness and recognition of rights. Such a transition poses challenges to the Thai social and cultural structures deeply rooted in Buddhism, which has long shaped the way of life, ethics, and collective cultural identity of the people. Buddhism is not limited to a moral dimension but also plays a structural role in defining attitudes, values, social relations, and the behavioral regulation of society's members. Managing contemporary Thai political conflicts requires Buddhist Mechanisms - applying Dhamma principles as practical processes, such as Adhikarana-samatha (settlement of disputes), Samma-vaca (right speech), and Brahmavihara (the four sublime states of mind) - to foster understanding and trust. This must work in tandem with Social Innovation, which provides platforms for public participation through digital media and novel activities, shifting away from the past reliance on state power alone. Utilizing Dhamma in conflict management emphasizes communication through loving-kindness and reason rather than coercion. When integrated with social innovations that prioritize public engagement, this approach facilitates a peaceful and sustainable process for resolving contemporary Thai political conflicts. The synthesis of Buddhist knowledge and liberal democratic concepts is,

therefore, a vital pathway to balancing "Thainess" with modern politics. Ultimately, this leads to the development of a democracy grounded in cultural and ethical foundations, serving as a creative force to reduce inequality and strengthen national reconciliation.

keywords: Buddhist mechanisms; social innovation; conflict management; contemporary Thai politics.

บทนำ

การเมืองไทยร่วมสมัยกำลังเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญ คือปรากฏการณ์ “ความต่างสุดขั้ว” (Polarization) ซึ่งปรากฏชัดเจนทั้งในพื้นที่สาธารณะและสื่อออนไลน์ การแบ่งฝักแบ่งฝ่ายทางการเมืองนำไปสู่การใช้ ประทุษวาจา (Hate Speech) และการสร้างความเกลียดชังที่บั่นทอนความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยไทย (दनัยภัทร โกควณิช, 2563) ปัญหานี้สะท้อนให้เห็นว่า การเมืองไทยไม่ได้เผชิญเพียงความขัดแย้งเชิงนโยบาย แต่ยังเป็นความขัดแย้งเชิงวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ที่ฝังลึกในสังคม การแก้ไขด้วยกฎหมายหรืออำนาจรัฐ แม้จะมีบทบาทในการควบคุมสถานการณ์ แต่ก็มักเป็นการแก้ที่ปลายเหตุ ไม่สามารถสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจระหว่างฝ่ายที่เห็นต่างได้อย่างยั่งยืน (สมชาย ปรีชาศิลปกุล, 2557) แนวทางดังกล่าวจึงไม่เพียงพอในการจัดการความขัดแย้งที่มีมิติซับซ้อนและเกี่ยวพันกับโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม ในทางกลับกันแนวคิด “สันติสนทนา” (Deep Dialogue) เสนอการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ โดยมุ่งเน้นการสร้างสัมพันธ์ภาพและปรับทัศนคติผ่านการฟังอย่างลึกซึ้งและการสื่อสารที่ไม่ใช้ความรุนแรง ซึ่งสอดคล้องกับหลักพุทธวิธี เช่น สัมมาวาจา ที่เน้นการพูดอย่างมีสัจจะและปิยวาจา และโยนิโสมนสิการ ที่เน้นการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและถูกวิธี (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2553) การสื่อสารเชิงสันติจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้าใจร่วมและลดความตึงเครียดทางการเมือง นอกจากนี้ การบูรณาการกลไกพุทธวิธี เช่น สาราณียธรรมที่เน้นการสร้างความรักถึงกัน พรหมวิหารที่เน้นเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา รวมถึงขันติธรรมที่เน้นการยอมรับความแตกต่าง เข้ากับนวัตกรรมทางสังคมที่เปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม จะช่วยสร้างกระบวนการจัดการความขัดแย้งที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับบริบทไทยร่วมสมัย (พระสมุห์สันติ สุจิณฺโณ, 2567) แนวทางดังกล่าวไม่เพียงช่วยลดความเหลื่อมล้ำ แต่ยังเสริมสร้างประชาธิปไตยที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมและจริยธรรม พร้อมทั้งสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทย ดังนั้นการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองไทยต้องเริ่ม

จากการสร้างพื้นที่สื่อสารเชิงสันติและการบูรณาการคุณค่าทางวัฒนธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นการสร้างประชาธิปไตยที่ยั่งยืนและสมานฉันท์ในสังคมไทยในยุคปัจจุบัน

ความหมายหลักของกลไกพุทธวิธี

กลไกพุทธวิธี หมายถึง วิธีการหรือแนวทางที่พระพุทธเจ้าทรงวางไว้เพื่อสร้างความสงบสุข ความสามัคคี และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคม โดยอาศัยหลักธรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาทั้งด้านความคิด (มโนกรรม) การพูด (วจีกรรม) และการกระทำ (กายกรรม) ให้ตั้งอยู่บนฐานแห่งเมตตา กรุณา และปัญญา กลไกเหล่านี้ไม่ใช่เพียงหลักธรรมเชิงทฤษฎี แต่เป็นแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคมร่วมสมัยได้จริง หัวใจสำคัญของกลไกพุทธวิธีคือ การเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจให้เป็นความสัมพันธ์เชิงเมตตาและความเข้าใจ โดยเน้นการสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางสังคม การยอมรับความแตกต่าง และการสื่อสารที่ไม่ใช้ความรุนแรง หลักธรรมที่มักถูกนำมาใช้เป็นกลไกสำคัญ ได้แก่ สาราณียธรรม 6, พรหมวิหาร 4, ขันติธรรม, สัมมาวาจา, โยนิโสมนสิการ และอภิรณสมถะ 7 ซึ่งทั้งหมดนี้ช่วยสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ดังนี้

1. การสร้างความสามัคคีด้วยสาราณียธรรม 6 กลไกพุทธวิธีนี้เน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคมผ่านหลักสาราณียธรรม 6 ได้แก่ เมตตากายกรรม เมตตาวจีกรรม เมตตามโนกรรม การแบ่งปันลาภผล การมีศรัทธาร่วมกัน และการมีทัศนะร่วมกัน หลักธรรมนี้ช่วยลดความแตกแยกและสร้างความไว้วางใจในสังคมการเมืองร่วมสมัย (พระสมุห์สันติ สุจิณฺโณ, 2567)

2. การสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกด้วยพรหมวิหาร 4 เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เป็นหลักธรรมที่ช่วยให้บุคคลสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข โดยเฉพาะอุเบกขาที่ช่วยให้การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างเป็นไปอย่างเป็นกลาง ลดอคติ และเปิดโอกาสให้เกิดการสนทนาอย่างสร้างสรรค์ (พระมหาอัสกรณฺ์ แดงดี, 2565)

3. การยอมรับความแตกต่างด้วยขันติธรรม ขันติธรรมเป็นหลักการที่เน้นการยอมรับความแตกต่างและความหลากหลาย โดยถือว่าเป็นธรรมชาติของสังคม การฝึกขันติช่วยให้ประชาชนและผู้นำการเมืองสามารถอยู่ร่วมกันได้แม้มีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน และลดการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2553)

4. การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ด้วยสัมมาวาจาและโยนิโสมนสิการ สัมมาวาจา คือการพูดที่ประกอบด้วยสัจจะและปิยวาจา ส่วนโยนิโสมนสิการ คือการคิดอย่างถูกวิธีและมีวิจารณญาณ ทั้งสองหลักนี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างการสื่อสารที่สร้างสรรค์ ลดความตึงเครียด และสร้างความเข้าใจร่วมในสังคมการเมือง (พระโสภณ ธรรมทีโป, 2563)

5. การระงับข้อพิพาทด้วยอธิรณสมณะ 7 อีกหนึ่งกลไกสำคัญในพุทธวิธีที่มีลักษณะเป็น “กระบวนการจัดการความขัดแย้งอย่างเป็นระบบ” คือ อธิรณสมณะ 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้เพื่อใช้ระงับข้อพิพาทในหมู่สงฆ์ แต่สามารถประยุกต์ใช้ในสังคมร่วมสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผล ความเป็นธรรม และกระบวนการที่ทุกฝ่ายยอมรับ หลักอธิรณสมณะ 7 ประกอบด้วย

1. สัมมุขาวินัย การพร้อมหน้าพิจารณา คือการให้คู่กรณีเผชิญหน้าพูดคุยกันโดยตรง เพื่อเปิดโอกาสให้เกิดความเข้าใจ

2. สติวินัย การตัดสินโดยยติสติ คือการใช้ความระลึกู้และไม่ใช้อารมณ์ในการตัดสินปัญหา

3. อุมุขวินัย การตัดสินเมื่อไม่วิกลจริต คือ การพิจารณาในขณะที่จิตเป็นปกติ ไม่ถูกครอบงำด้วยอคติ

4. ปฏินญาตรณะ การยอมรับผิด คือการให้ผู้กระทำผิดยอมรับข้อเท็จจริง

5. เยภยยสิกา การตัดสินโดยเสียงข้างมาก คือการใช้มติส่วนรวมเป็นเกณฑ์

6. ตัสสปาปิยสิกา การลงโทษผู้ผิด คือการพิจารณาลงโทษผู้ที่ทำผิดอย่างเหมาะสม

7. ตินวัตถการกะ การประนีประนอม คือการยุติข้อพิพาทโดยไม่ขุดคุ้ยความผิดในอดีต (พระครูกิตติพัฒนานุยุต (อริวัฒน์ กิตติเมธี), 2563)

6. การสื่อสารเพื่อลดความขัดแย้งนี้ สอดคล้องกับทฤษฎีการกระทำเชิงสื่อสาร (Theory of Communicative Action) ของ (Habermas, 1984) ที่เสนอว่าสันติภาพในสังคมประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้ผ่านการแลกเปลี่ยนเหตุผลอย่างอิสระในพื้นที่สาธารณะ โดยไม่มีการครอบงำหรือบังคับ ซึ่งตรงกับหลักสัมมาวาจาที่เน้นความจริงใจและปิยวาจา

สรุปได้ว่า กลไกพุทธวิธี คือระบบการจัดการความสัมพันธ์และความขัดแย้งที่ตั้งอยู่บนฐานแห่งเมตตา กรุณา และปัญญา โดยใช้หลักธรรมเช่น สาราณียธรรม พรหมวิหาร 4 ขันติธรรม และสัมมาวาจาเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจและความสามัคคีในสังคมไทยร่วมสมัย

องค์ประกอบสำคัญของนวัตกรรมทางสังคม

นวัตกรรมทางสังคม หมายถึง กระบวนการคิดและการปฏิบัติที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมอย่างยั่งยืน โดยไม่จำกัดอยู่ที่เทคโนโลยี แต่ครอบคลุมถึงการสร้างรูปแบบใหม่ของความร่วมมือ การมีส่วนร่วม และการจัดการทรัพยากรในสังคม จุดมุ่งหมายของนวัตกรรมทางสังคมคือการสร้างคุณค่าใหม่ที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และเสริมสร้างความเป็นธรรม ความเสมอภาค และความสมานฉันท์ในสังคม ดังนี้

1. การสร้างพื้นที่ปลอดภัย (Safe Space) การจัดวงสนทนาและพื้นที่สาธารณะที่ไม่ตัดสิน เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายสามารถแสดงออกได้อย่างเสรีและปลอดภัย เป็นเครื่องมือสำคัญในการลดความตึงเครียดและสร้างความเข้าใจร่วม (พระโสภณ ธรรมทีโป, 2563)

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation) การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาสาธารณะ เป็นการสร้างความไว้วางใจและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม (ณัฐภรณ์ สมภาร, 2566)

3. การใช้กัลยาณมิตรเป็น Facilitator การมีผู้อำนวยกระบวนการ (Facilitator) ที่ช่วยประคับประคองการสนทนาให้เป็นไปอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้หลักพุทธวิธี เช่น เมตตา และปิยวาจา เพื่อสร้างความไว้วางใจและลดความขัดแย้ง (พระปลัดระพิน พุทธิสารโ, 2563)

4. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Networks) การเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐ ภาคประชาสังคม และสถาบันศาสนา เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาสังคม เป็นนวัตกรรมที่ช่วยให้การจัดการความขัดแย้งมีความหลากหลายและยั่งยืน (สมชาย ปรีชา ศิลปะกุล, 2557)

5. การใช้วัฒนธรรมและศาสนาเป็นฐาน (Cultural & Religious Base) การนำหลักธรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาเป็นฐานในการสร้างนวัตกรรมทางสังคม เช่น การใช้หลักสาราณียธรรมและพรหมวิหารในการสร้างความสมานฉันท์ (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2553)

6. นวัตกรรมทางสังคม (Social Innovation) ไม่ได้จำกัดเพียงแค่การพัฒนาเทคโนโลยี แต่คือการสร้างสรรค์รูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการที่โครงสร้างเดิมไม่สามารถแก้ไขได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Mulgan, 2006) ที่เน้นการนำไอเดียใหม่ ๆ มาสร้างคุณค่าทางสังคมผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม

สรุปได้ว่า นวัตกรรมทางสังคม คือการสร้างสรรค์กระบวนการใหม่ที่มุ่งแก้ไขปัญหาสังคมอย่างยั่งยืน โดยเน้นการมีส่วนร่วม การสร้างพื้นที่ปลอดภัย การใช้กัลยาณมิตรเป็นผู้ประคับประคอง และการเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือ สามารถเชื่อมโยงกับหลักพุทธวิธีเพื่อสร้างความสมานฉันท์และลดความขัดแย้งในสังคมไทยร่วมสมัยในปัจจุบัน ในอดีต การจัดการความขัดแย้งมักอาศัยอำนาจรัฐหรือกฎหมายเป็นหลัก ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุและไม่สามารถสร้างความเข้าใจร่วมได้อย่างแท้จริง แต่ในปัจจุบัน แนวทางนวัตกรรมทางสังคมได้เข้ามาแทนที่ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ใช้สื่อดิจิทัลและเวทีสาธารณะเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเชื่อมโยงกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาเพื่อสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ใหม่ที่ยั่งยืน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความขัดแย้งทางการเมือง

1. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ถือว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจมีบทบาทสำคัญในการสร้างและกระตุ้นความขัดแย้งทางการเมือง ในประเทศไทย ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างชั้นในสังคมไทยยังคงเป็นประเด็นที่ก่อให้เกิดความไม่พอใจในหมู่ประชาชน โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทและเขตเมืองที่ด้อยพัฒนา กลุ่มชนบทมักมองว่าภาครัฐให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจในเขตเมืองใหญ่มากกว่าการกระจายทรัพยากรไปยังพื้นที่ห่างไกล ความรู้สึกถึงความไม่เป็นธรรมนี้เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้กลุ่มประชาชนในชนบทออกมาเรียกร้องสิทธิที่เท่าเทียม (ธนาคารโลก, 2562) ความเหลื่อมล้ำไม่ได้จำกัดเพียงในแง่ของรายได้เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพ ความแตกต่างนี้ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อลดความไม่เท่าเทียม เช่น การเรียกร้องนโยบายที่สนับสนุนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และการผลักดันให้มีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ชนบท การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ยังส่งผลให้เกิดการเปรียบเทียบทางเศรษฐกิจระหว่างกลุ่มประเทศส่งผลให้ประเทศไทย เผชิญกับแรงกดดันในการแข่งขันทางเศรษฐกิจในระดับโลก ความกดดันดังกล่าวทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์จากการเปิดเสรีทางการค้าและกลุ่มที่ต้องแบกรับผลกระทบ เช่น เกษตรกรรายย่อยที่ไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าเกษตรนำเข้าได้ การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสร้างโอกาสให้กับกลุ่มที่ด้อยโอกาสจึงเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญในการลดความขัดแย้งทางการเมือง (Keohane, R. O., & Nye, J. S., 2000)

2. ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ถือว่าปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมมีบทบาทอย่างมากในการสร้างความขัดแย้งในประเทศไทย ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ในสังคมไทย เช่น ความแตกต่างทางศาสนา ภาษา และวิถีชีวิตระหว่างกลุ่มคนในพื้นที่ต่าง ๆ ทำให้เกิดความไม่เข้าใจและความไม่ไว้วางใจกัน ตัวอย่างเช่น ความขัดแย้งในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ที่มีมิติทางศาสนาและวัฒนธรรมเป็นส่วนประกอบสำคัญ ความรู้สึกของกลุ่มคนในพื้นที่ที่เชื่อว่าตนเองถูกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมจากภาครัฐ กลายเป็นปัจจัยกระตุ้นความขัดแย้งที่ยืดเยื้อ (ธีระชัย บุญมา, 2563) ในขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงเชิงสังคม เช่น การเคลื่อนย้ายประชากรจากชนบทสู่เมืองใหญ่ เพื่อหางานทำส่งผลให้เกิดการปรับตัวของกลุ่มประชากรและการปะทะกันทางวัฒนธรรมระหว่างคนในพื้นที่เดิมและผู้ย้ายถิ่น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ยังเพิ่มความตึงเครียดในสังคม เช่น การเปิดรับวัฒนธรรมตะวันตกซึ่งถูกมองว่าเป็นการคุกคาม ต่อวัฒนธรรมดั้งเดิม การสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมที่แตกต่างและส่งเสริมความ

เท่าเทียมในด้านสิทธิ และโอกาสเป็นสิ่งสำคัญในการลดความขัดแย้งทางการเมืองและสังคม (พัชรินทร์ ปานประชา, 2565)

3. ปัจจัยทางการเมือง ถือว่าปัจจัยทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในประเทศไทย ระบบการเมืองที่ขาดความโปร่งใสและการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจที่เหมาะสมมักนำไปสู่ความไม่ไว้วางใจในหมู่ประชาชนตัวอย่างเช่น กระบวนการเลือกตั้งที่ถูกตั้งคำถามเกี่ยวกับความโปร่งใส การแทรกแซงของกลุ่มอิทธิพล หรือการซื้อเสียง ล้วนแต่ส่งผลให้ประชาชนบางกลุ่มมองว่าระบบการเมืองขาดความชอบธรรม (สมชาย ปรีชาศิลป์, 2561) ความไร้เสถียรภาพของระบบการเมืองไทยยังสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของการบริหารจัดการความขัดแย้งในระดับโครงสร้างการใช้อำนาจในทางที่ผิดของผู้นำหรือกลุ่มการเมืองยังเป็นปัจจัยที่กระตุ้นความขัดแย้ง ตัวอย่างเช่น การกำหนดนโยบายที่สนับสนุนผลประโยชน์ของกลุ่มชนชั้นนำหรือพรรคพวก โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ การปฏิรูปกฎหมาย และการปรับปรุงระบบการเลือกตั้งยังคงเป็นหัวข้อที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองในประเทศไทย การปฏิรูประบบการเมืองให้มีความโปร่งใส และเพิ่มกลไกการตรวจสอบจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างเสถียรภาพทางการเมือง (ธีระชัย บุญมา, 2563) ความขัดแย้งทางการเมืองหมายถึง การปะทะกันของผลประโยชน์ ความคิด และอุดมการณ์ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการเลือกตั้งหรือการแย่งชิงอำนาจ แต่ยังครอบคลุมถึงความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงความไม่โปร่งใสของระบบการเมือง ความขัดแย้งจึงเป็นผลสะท้อนจากโครงสร้างที่ไม่เท่าเทียมและการรับรู้ถึงความไม่เป็นธรรมในสังคม เมื่อประชาชนรู้สึกว่าการตนเองถูกละเลยหรือไม่ได้รับสิทธิอย่างเท่าเทียม ก็จะทำให้เกิดการเคลื่อนไหวและการเรียกร้องทางการเมืองที่อาจนำไปสู่ความตึงเครียดและการแบ่งขั้ว ความรู้สึกถึงความไม่เป็นธรรมจากการเข้าถึงโอกาสที่ไม่เท่าเทียมกันนี้ สะท้อนแนวคิดเรื่องความยุติธรรมของ (Sen, 2009) ที่มองว่าความยุติธรรมที่แท้จริงไม่ใช่เพียงแค่เรื่องของตัวบทกฎหมาย แต่คือการที่ประชาชนมีความสามารถ (Capabilities) และโอกาสที่แท้จริงในการดำเนินชีวิตตามที่พวกเขาให้คุณค่า

สรุปได้ว่า ความขัดแย้งทางการเมืองไทยร่วมสมัยเป็นผลสะท้อนจากหลายปัจจัยที่เชื่อมโยงกัน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และโครงสร้างการเมือง โดยปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และโอกาส ทำให้ประชาชนบางกลุ่มรู้สึกถูกละเลยและเรียกร้องสิทธิที่เท่าเทียม ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น ความแตกต่างทางศาสนา ภาษา และวิถีชีวิต รวมถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดความไม่เข้าใจและความไม่ไว้วางใจระหว่างกลุ่มคน ขณะที่ปัจจัยทางการเมือง

เช่น ระบบที่ขาดความโปร่งใส การซื้อเสียง และการใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ของชนชั้นนำ ยิ่งตอกย้ำความไม่เชื่อมั่นในความชอบธรรมของรัฐ

ผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองในยุคโลกาภิวัตน์

1. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจในหลายมิติ ความไม่แน่นอนทางการเมืองส่งผลให้การลงทุนจากต่างประเทศ (FDI) ลดลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากนักลงทุนมีความกังวลเกี่ยวกับเสถียรภาพของประเทศ ความไม่แน่นอนนี้ทำให้ประเทศไทยสูญเสียโอกาสในการดึงดูดทุนใหม่ ที่สามารถใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจได้ นอกจากนี้ การชุมนุมและการประท้วงที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในเขตเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพฯ ยังส่งผลกระทบโดยตรงต่อธุรกิจในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจขนาดเล็กที่ต้องปิดกิจการชั่วคราวหรือธุรกิจขนาดใหญ่ที่ต้องปรับลดการดำเนินงานเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ความเสียหายทางเศรษฐกิจนี้ไม่เพียงแต่เกิดขึ้นในระยะสั้น แต่ยังมีผลกระทบที่ยืดเยื้อไปถึงการลดลงของความเชื่อมั่นจากนักลงทุนต่างชาติ ซึ่งอาจต้องใช้เวลาหลายปีกว่าจะฟื้นฟูได้ (ธนาкарโลก, 2562)

2. ผลกระทบต่อสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยส่งผลต่อความสัมพันธ์ในสังคมอย่างลึกซึ้ง และหลากหลาย ความแตกแยกทางการเมืองระหว่างกลุ่มประชาชนที่มีอุดมการณ์และความเชื่อแตกต่างกัน ได้นำไปสู่การลดลงของความไว้วางใจระหว่างกลุ่มในสังคม ความเป็นปรปักษ์ระหว่างกลุ่มที่สนับสนุนฝ่ายการเมืองต่างๆ ทำให้เกิดความแตกแยกในชุมชนและครอบครัวการแบ่งขั้วทางการเมือง ยังขัดขวางการสร้างความร่วมมือในโครงการพัฒนาชุมชนและกิจกรรมสาธารณะที่ต้องการความสามัคคี เพื่อขับเคลื่อนสังคมไปข้างหน้า (ธีระชัย บุญมา, 2563) ผลกระทบดังกล่าว ยังขยายไปถึงกลุ่มเยาวชนที่เริ่มแสดงออกทางการเมืองมากขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ ความแตกต่างในมุมมองและความเชื่อของเยาวชนกับกลุ่มคนรุ่นเก่าทำให้เกิดการปะทะในเชิงวาาทกรรมและการแสดงออกที่รุนแรงมากขึ้นในบางครั้ง นอกจากนี้ การใช้สื่อออนไลน์ เช่น Facebook, Twitter และ YouTube ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือการปลุกระดม ยังเพิ่มระดับความตึงเครียดในสังคม การเผยแพร่ข่าวเท็จหรือข้อมูลที่ไม่ได้รับการตรวจสอบทำให้เกิดความเข้าใจผิดและเพิ่มความไม่ไว้วางใจในวงกว้าง (พัชรินทร์ ปานประชา, 2565)

3. ผลกระทบต่อภาพลักษณ์ระหว่างประเทศ ความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยยังส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ในเวทีระหว่างประเทศ ประเทศไทยซึ่งเคยถูกมองว่าเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการเมืองในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กลับต้องเผชิญ

กับการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความไม่เสถียรทางการเมืองและการละเมิดสิทธิมนุษยชน การปรากฏของเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองในสื่อระดับโลก เช่น การปราบปรามผู้ชุมนุม หรือ การใช้กฎหมายที่ขัดแย้งกับหลักการสิทธิมนุษยชนได้สร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อสายตาของนานาชาติ (Keohane, R. O., & Nye, J. S., 2000) ผลกระทบต่อภาพลักษณ์ดังกล่าวทำให้ประเทศไทยสูญเสียโอกาสในด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น การเจรจาข้อตกลงการค้าเสรีหรือการได้รับความช่วยเหลือด้านพัฒนาจากองค์กรนานาชาติ นอกจากนี้ความไม่แน่นอนทางการเมืองยังทำให้ประเทศไทยไม่สามารถใช้บทบาทเชิงรุกในเวทีอาเซียน และภูมิภาคอื่น ๆ ได้อย่างเต็มที่ การสร้างภาพลักษณ์ใหม่ที่น่าสนใจ ความโปร่งใส ความยุติธรรมและเสถียรภาพ เป็นสิ่งจำเป็นในการฟื้นฟูสถานะของประเทศไทยในเวทีโลก การพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนและการยกระดับความสัมพันธ์กับมหาอำนาจ เช่น จีนและสหรัฐอเมริกา จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและฟื้นฟูสถานะของประเทศไทยในระดับโลกได้ในระยะยาว (ธีระชัย บุญมา, 2563)

สรุปได้ว่า ความขัดแย้งทางการเมืองในยุคโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และภาพลักษณ์ระหว่างประเทศ ในด้านเศรษฐกิจ ความไม่แน่นอนทำให้การลงทุนลดลงและกระทบต่อการเติบโตในระยะยาว ด้านสังคมก่อให้เกิดความแตกแยก ลดความไว้วางใจ และเพิ่มความตึงเครียดระหว่างกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะผ่านสื่อดิจิทัลที่เร่งการกระจายข้อมูลและความขัดแย้ง ส่วนในระดับนานาชาติ ความไม่เสถียรทางการเมืองส่งผลให้ภาพลักษณ์ของประเทศเสื่อมถอย และลดโอกาสในการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ดังนั้น การจัดการความขัดแย้งอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาว

แนวทางการยุติความขัดแย้งทางการเมือง

1. การสร้างพื้นที่กลางสำหรับการเจรจา การสร้างพื้นที่กลางสำหรับการเจรจาเป็นกลไกสำคัญในการลดความตึงเครียดระหว่างกลุ่มที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน พื้นที่กลาง หมายถึง การสร้างสถานที่หรือเวทีที่ทุกฝ่ายสามารถมาพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมและปราศจากอคติ การดำเนินการในลักษณะนี้จะช่วยส่งเสริมความเข้าใจและความไว้วางใจระหว่างกลุ่มที่มีความขัดแย้งโดยพื้นที่กลางอาจอยู่ในรูปแบบของฟอรัมสาธารณะ การประชุมระดับชาติ หรือการสนับสนุนจากองค์กรที่เป็นกลาง เช่น สถาบันการศึกษา หรือองค์กรระหว่างประเทศ (ธีระชัย บุญมา, 2563) ตัวอย่างของการสร้างพื้นที่กลางที่ประสบความสำเร็จสามารถพบได้ในกรณีศึกษาของประเทศนอร์เวย์ที่ใช้กระบวนการเจรจาสันติภาพในปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาติ วิธีนี้

เน้นการเปิดพื้นที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในบรรยากาศที่ปลอดภัย การนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในประเทศไทย เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการกลางที่มีตัวแทนจากทุกภาคส่วน อาจช่วยลดความขัดแย้งทางการเมืองในระยะยาว การจัดเวทีเจรจาในลักษณะนี้ไม่เพียงแต่เป็นการแก้ปัญหาระยะสั้น แต่ยังเป็นการวางรากฐานสำหรับความร่วมมือในอนาคต (Keohane, R. O., & Nye, J. S., 2000)

2. การส่งเสริมความร่วมมือในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ความร่วมมือระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในระดับท้องถิ่นและระดับชาติเป็นอีกหนึ่งวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ในการลดความขัดแย้งและสร้างความปรองดอง การสนับสนุนโครงการพัฒนาชุมชนที่ให้ทุกกลุ่มในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เช่น โครงการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือโครงการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในชุมชน สามารถช่วยลดความรู้สึกถึงความไม่เป็นธรรมและสร้างความไว้วางใจในระดับพื้นที่ การพัฒนาชุมชนที่มีส่วนร่วมยังช่วยสร้างโอกาสให้ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของและมีบทบาทในการพัฒนาชีวิตของตนเอง (สมชาย ปรีชาศิลป์, 2561) ในระดับชาติ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน และภาคประชาสังคมเป็นสิ่งจำเป็น ตัวอย่างเช่น การจัดตั้งกลไกความร่วมมือระดับชาติที่เน้นการประสานงานระหว่างกลุ่มการเมืองต่าง ๆ เพื่อหาข้อตกลงร่วมในประเด็นที่สำคัญ เช่น การแก้ไขรัฐธรรมนูญหรือ การกำหนดนโยบายที่มีผลกระทบต่อทุกภาคส่วน การส่งเสริมความร่วมมือในลักษณะนี้จะช่วยสร้าง ความเข้มแข็งให้กับระบบประชาธิปไตยของประเทศ และลดความขัดแย้งทางการเมือง การมีส่วนร่วมขององค์กรพัฒนาเอกชนในกระบวนการนี้ยังช่วยเพิ่มความโปร่งใสและทำให้การดำเนินงานมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น (ธีระชัย บุญมา, 2563)

3. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน เทคโนโลยีดิจิทัลมีศักยภาพในการสร้างความเข้าใจร่วมกันและลดความขัดแย้งทางการเมือง การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องและโปร่งใส เช่น การจัดทำเว็บไซต์หรือโซเชียลมีเดียที่นำเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองและแนวทางการแก้ไขปัญหา สามารถช่วยลดความเข้าใจผิดและสร้างการสนทนาเชิงสร้างสรรค์ (พัชรินทร์ ปานประชา, 2565) การใช้แอปพลิเคชันสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศเอสโตเนีย ซึ่งประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อรัฐบาลได้โดยตรง การนำแนวทางดังกล่าวมาใช้ในประเทศไทย เช่น การสร้างแอปพลิเคชันที่ส่งเสริมการรับฟังความคิดเห็นจากทุกกลุ่ม หรือการจัดกิจกรรมเสวนาออนไลน์ จะช่วยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยียังช่วยให้ข้อมูลถูกเผยแพร่อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ลดข้อจำกัดในเรื่องเวลา

และสถานที่ ทำให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการและมีส่วนร่วมได้เท่าเทียม (Keohane, R. O., & Nye, J. S. 2000)

สรุปได้ว่า แนวทางการยุติความขัดแย้งทางการเมืองสามารถทำได้ผ่านหลายกลไกที่เน้นการสร้างการเข้าใจและความร่วมมือร่วมกัน การสร้างพื้นที่กลางสำหรับการเจรจาช่วยให้ทุกฝ่ายสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมและลดอคติ นำไปสู่ความไว้วางใจระหว่างกัน การส่งเสริมความร่วมมือทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติช่วยลดความรู้สึกไม่เป็นธรรม และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและตัดสินใจ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้อง ลดความเข้าใจผิดและเพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมแล้ว แนวทางเหล่านี้มุ่งสร้างสังคมที่เปิดกว้าง โปร่งใส และมีส่วนร่วม ซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งและเสริมสร้างความมั่นคงทางการเมืองในระยะยาว

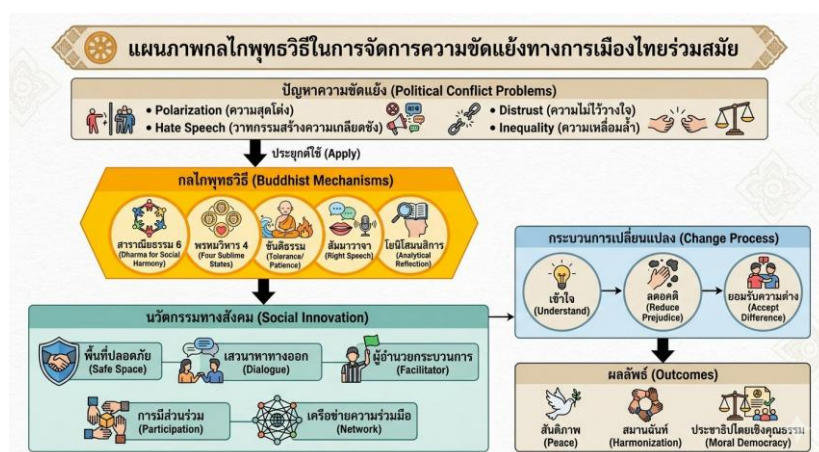
การเมืองร่วมสมัยใหม่ในสังคมไทย

สังคมไทยปัจจุบันกำลังอยู่ในยุคแห่งการเสื่อมแห่งศีลธรรมและความล่มสลายในความเป็นมนุษย์ เพราะแลเห็นได้จากปรากฏการณ์และปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างค่อนข้างสม่ำเสมอในขณะนี้ ตัวอย่างที่โดดเด่นและเป็นข่าวตลอดเวลา ก็คือ "พฤติกรรมการคอร์รัปชัน" ของนักการเมืองที่เป็นนายทุนและบรรดาข้าราชการที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงเรียกได้ว่าเป็นวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมของกลุ่มนี้ได้ว่า (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2559) จนทำให้มีขบวนการเคลื่อนไหวชุมนุมทางสังคม โดยการมาชุมนุมกันในกลุ่มเหล่านี้ได้มีจุดหมายเหมือนกัน และได้มีการต่อสู้ในประเด็นทางการเมืองในข้อเรียกร้องต่าง ๆ เพื่อให้สังคมได้มีการปรับเปลี่ยนไปในทิศทางของกลุ่มตัวเองที่เรียกร้อง เช่น เรียกร้องให้ปลดปล่อยจากอำนาจรัฐที่ผู้นำที่ไม่มีความยุติธรรมส่วนบางกลุ่มเรียกร้องสวัสดิการและความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และบางกลุ่มออกมาเรียกร้องสิทธิด้านมนุษยชนและความเท่าเทียมกัน ความเป็นคนนั้นมีความเท่าเทียมกันไม่ว่าจะยากดีมีจนหรือร่ำรวยเทียมพำนันั้นก็คือคนที่ดำเนินชีวิตเหมือนกันและบางกลุ่มเป็นชนชั้นกลางไปจนถึงชนชั้นสูงที่แย่งชิงอำนาจทางการเมืองระหว่างกันและกัน (สุรศักดิ์ ศรีธรรมกุล, 2563) โดยขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองนี้มีองค์ประกอบหลายปัจจัยด้วยกัน เช่น ประเด็นปัญหาการรวมกลุ่ม วิธีการต่อสู้รวมทั้งการสร้างสัญลักษณ์ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามแนวทางของแต่ละกลุ่ม (แพรวพรรณ ปานนุชและอศวิน เนตรโพธิ์แก้ว, 2563)

สรุปสถานการณ์การเมืองไทยร่วมสมัยได้ว่า การเมืองไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญ กับความท้าทายที่ซับซ้อนและต่อเนื่อง โดยประชาชนจำนวนมากยังคงเรียกร้องประชาธิปไตยที่

แท้จริง เนื่องจากระบบการเมืองถูกมองว่าเป็นเพียงเวทีแข่งขันเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว นักการเมืองจำนวนไม่น้อยถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าไม่ทำงานเพื่อสาธารณะ แต่กลับใช้ตำแหน่งเพื่อสร้างฐานอำนาจและผลประโยชน์ส่วนตัว ภาพลักษณ์ของนักการเมืองจึงมักเชื่อมโยงกับการทุจริตและการกอบโกยทรัพย์สินโดยมีระบบอุปถัมภ์เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการ เล่นพรรคเล่นพวกและการจัดสรรผลประโยชน์ในหมู่ผู้มีอำนาจ ส่งผลให้การเมืองไทยขาดความโปร่งใสและไม่สามารถสร้างความสามัคคีในหมู่นักการเมืองได้อย่างแท้จริงในอีกด้านหนึ่ง หน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจทางการเมืองกลับไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ เนื่องจากเกรงกลัวอิทธิพลและอำนาจของผู้มีตำแหน่งสูง ทำให้การถ่วงดุลอำนาจไม่เข้มแข็ง และเปิดช่องให้เกิดการใช้อำนาจโดยไม่รับผิดชอบ การดำเนินนโยบายทางการเมืองจึงมักผิดพลาดและสร้างผลเสียต่อสังคมและประเทศชาติ ผู้บริหารประเทศจำนวนหนึ่งไม่แสดงความรับผิดชอบต่อเต็มที่ในการบริหาร อีกทั้งยังมีการเล่นการเมืองมากเกินไปจนความจำเป็น ส่งผลให้การดำเนินนโยบายต่าง ๆ ไม่สามารถแก้ปัญหาที่แท้จริงของประเทศได้ แม้มีนโยบายบางอย่างจะถูกออกแบบมาอย่างดีในเชิงแนวคิด แต่กลับไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดการจัดการที่จริงจังและความรับผิดชอบต่อระดับผู้นำ ผลลัพธ์คือการเมืองไทยยังคงวนเวียนอยู่กับปัญหาเดิมๆ ทั้งความไม่ไว้วางใจของประชาชนความเหลื่อมล้ำทางสังคม และการบริหารที่ไม่ตอบโจทย์ความต้องการของประเทศอย่างแท้จริง

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 สรุปกระบวนการกลไกพุทธวิธีและนวัตกรรมทางสังคมในการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองไทยร่วมสมัย

สรุป

การเมืองไทยร่วมสมัยกำลังเผชิญกับความท้าทายที่ซับซ้อน ทั้งความไม่เชื่อมั่นในนักการเมือง ปัญหาการทุจริต ระบบอุปถัมภ์ และการตรวจสอบที่ไม่เข้มแข็ง สิ่งเหล่านี้ทำให้ประชาชนเรียกร้องประชาธิปไตยที่แท้จริงและการปฏิรูปการเมืองอย่างยั่งยืน แนวทางแก้ไขจึงต้องอาศัยการบูรณาการองค์ความรู้ใหม่ที่เชื่อมโยง กลไกพุทธวิธี และนวัตกรรมทางสังคม เข้าด้วยกัน โดยกลไกพุทธวิธี การนำหลักธรรม เช่น อธิกรณสมณะ เพื่อระงับข้อพิพาท, สาราณียธรรม เพื่อสร้างความระลึกถึงกัน, พรหมวิหาร 4 เพื่อเสริมเมตตาและกรุณา, และ ขันติธรรม เพื่อยอมรับความแตกต่าง ทำหน้าที่เป็นรากฐานทางจริยธรรม ขณะที่นวัตกรรมทางสังคม การสร้างพื้นที่ปลอดภัย การสนทนาเชิงสันติ การมีส่วนร่วมของประชาชน และการเชื่อมโยงเครือข่าย จะช่วยเปิดพื้นที่ใหม่ในการแก้ไขปัญหา กระบวนการเชิงระบบคือการเปลี่ยนวิธีคิดของสังคม จากการมองความขัดแย้งเป็นภัยคุกคาม ไปสู่การมองว่าเป็นโอกาสในการเรียนรู้และสร้างคุณค่าใหม่ร่วมกัน ผ่านการสื่อสารที่ไม่ใช้ความรุนแรงและการเรียนรู้ร่วมกัน ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับคือการเมืองที่มีคุณธรรม โปร่งใส และมีระบบตรวจสอบที่เข้มแข็ง ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความไว้วางใจและความสามัคคี พร้อมพัฒนาประชาธิปไตยที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมและจริยธรรม อันจะนำไปสู่สันติภาพและสมานฉันท์ในสังคมไทยอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐภรณ์ สมภาร. (2566). *การศึกษาและการวิเคราะห์หลักสาราณียธรรมกับการเสริมสร้างสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- दनัยภัทร โภควณิช. (2563). *ขอบเขตการใช้เสรีภาพในการแสดงออก : ศึกษากรณีการใช้ประทุษวาจา (Hate Speech)*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาкарโลก. (2562). *ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ธนาкарโลกสำนักงานประเทศไทย.
- ธีระชัย บุญมา. (2563). ผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองต่อเศรษฐกิจและสังคมไทย. *วารสารรัฐศาสตร์และการปกครอง*, 7(2), 45–67.
- พระครูกิตติพัฒนานุยุต (อริวัฒน์ กิตติเมธี). (2562). บทบาทของอธิกรณสมณะ 7 ในการบริหารและระงับข้อขัดแย้งในคณะสงฆ์. *วารสารนพพุทธศาสตร์*, 1(2), 63–76.

- พระปลัดระพิน พุทธสาโร. (2563). *พุทธวิธีการสื่อสารเพื่อสันติตามแนวพุทธ*. (วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2553). *พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของสันติวิธี
ในสังคมไทยปัจจุบัน*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา), พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอัสภรณ์ แดงดี. (2565). หลักพรหมวิหาร 4 กับคุณค่าของคนในสังคมไทย.
วารสาร มจร บาลีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์, 8(1), 142–152.
- พระสมุห์สันติ สุจินฺโธ (พรมสงฆ์). (2567). *การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหลักสาราณีย
ธรรมเพื่อสร้างความสามัคคี*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา), พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระโสภณ ธรรมทีโป. (2563). สันติวิธีกับการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสังคม.
วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร, 3(1), 25-33
- พัชรินทร์ ปานประชา. (2565). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการส่งเสริมความเข้าใจ
ทางการเมือง. *วารสารการพัฒนาและการเมือง*, 14(1), 90–110.
- แพรวพรรณ ปานนุช และอัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว. (2563). บทบาทของสัญลักษณ์หน้ากาก
กายฟอว์กส์ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของไทย. *วารสารการเมืองการปกครอง*
, 10(1), 16-33.
- ศรีศักร วลลิโกดม. (2559). *สังคมไทยกับความเป็นมนุษย์ที่เปลี่ยนไป*. สืบค้น 21 สิงหาคม
2565, จาก <https://lek-prapai.org/home/view.php?id=943,1>
- สมชาย ปรีชาศิลปกุล. (2561). *การเมืองเชิงตุลาการและศาลรัฐธรรมนูญไทย* (รายงานการ
วิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
(สกว.)
- สมชาย ปรีชาศิลปกุล. (2557). *การเมืองเรื่องกฎหมาย: ความรุนแรงเชิงโครงสร้างและ
การจัดการความขัดแย้งในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน.
- สุรศักดิ์ ศรีธรรมกุล. (2563). การเคลื่อนไหวทางสังคมในยุคดิจิทัล. *วารสารมหาจุฬานา
ครทรรศน์*, 7(10), 85–97.
- Habermas, J. (1984). *The Theory of Communicative Action*. Boston: Beacon
Press.
- Keohane, R. O., & Nye, J. S. (2000). *Power and interdependence* (3rd ed.). New
York: Longman.

Mulgan, G. (2006). "The Process of Social Innovation." *Innovations: Technology, Governance, Globalization*, 1(2), 145-162.

Sen, A. (2009). *The Idea of Justice*. Harvard University Press.